

ΕΠΙΔΡΑΣΗ των ΜΜΕ στους ΜΑΘΗΤΙΚΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ στη ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

A. Εισαγωγικά

Η πληροφορία, οποιασδήποτε μορφής και θέματος είχε πάντα την τιμητική της θέση στη λήψη αποφάσεων. Σήμερα, οι δομές που ονομάζουμε Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε) και συγκεντρώνουν αρκετή από τη θεματολογία της καθημερινής ζωής, είναι και ευκολότερα προσβάσιμες σε όλους μας, ίσως ευκολότερα προσβάσιμες λόγω του Διαδικτύου, από οποιαδήποτε άλλη εποχή. Το Διαδίκτυο όμως έχει δώσει προσβασιμότητα προς τα Μ.Μ.Ε και σε ηλικιακές ομάδες αναγνωστών μικρότερης ηλικίας που κάποτε δεν ασχολούνταν με την καθημερινή ενημέρωση. Τα κοινωνικά δίκτυα, στην εποχή του Διαδικτύου, έχουν αλλάξει αυτή τη συνθήκη, όχι όμως απαραίτητα ενημερώνοντας αυτές τις ηλικίες. Ανεξαρτήτως όμως από την πρόσληψη πραγματικής πληροφορίας στις μαθητικές ηλικίες, είναι γεγονός ότι η εικόνα για την οποία εγγενώς “διψάει” ο ανθρώπινος εγκέφαλος, είναι αυτή που προσελκύει το μαθητικό δυναμικό.

B. Σκοπός

Σκοπός της εργασίας είναι η ανάδειξη της επίδρασης των Μ.Μ.Ε στους μαθητικούς πληθυσμούς στη σύγχρονη κοινωνία. Λόγω του γεγονότος ότι η Δημοσιογραφία δεν καταγράφει μόνο την καθημερινότητα, αλλά ασκεί (θεσμοθετημένη) κριτική και έλεγχο σε κάθε μορφή εξουσίας, ο ρόλος αυτός αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα όσον αφορά στη διαμόρφωση απόψεων στην κοινή γνώμη.

Στην εργασία οι μαθητές προσπάθησαν να τεκμηριώσουν, με έρευνα σε πραγματικό περιβάλλον, ερωτηματολόγια και βιβλιογραφικές πηγές, την επίδραση των Μ.Μ.Ε στους μαθητικούς πληθυσμούς και πιο συγκεκριμένα στις ηλικίες που συμμετέχουν στη σχολική ζωή του Λυκείου. Έγινε επίσης προσπάθεια καταγραφής του βαθμού χρήσης της Τεχνητής Νοημοσύνης στην παρουσίαση ειδήσεων.

Το σύνολο των δεδομένων μέσα στην εργασία δίνεται σε ενότητες, χωρίς επιπλέον επεξεργασία, όπως κι ανέλαβαν οι ομάδες των μαθητών να υλοποιήσουν αυτές τις ενότητες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βία στα σχολεία της Αττικής.....σελ.3
Δικαιώματα και ΜΜΕ.....σελ.17
Ηθική χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης.....σελ.25
Οι Προτάσεις μας.....σελ.30

Βία στα Σχολεία της Αττικής

Εισαγωγή

Η σχολική βία αποτελεί ένα πολυδιάστατο κοινωνικό φαινόμενο που τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει αυξητική τάση, ιδιαίτερα σε μεγάλες αστικές περιοχές όπως η Αττική. Η συγκέντρωση πληθυσμού, οι κοινωνικές ανισότητες και οι πιέσεις της σύγχρονης ζωής δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου τέτοιες συμπεριφορές μπορούν να αναπτυχθούν πιο εύκολα. Η βία στο σχολείο δεν αφορά μόνο μεμονωμένα περιστατικά, αλλά επηρεάζει συνολικά το κλίμα της εκπαιδευτικής κοινότητας και την ποιότητα της μάθησης.

Η κατανόηση του φαινομένου απαιτεί ανάλυση των αιτιών, των μορφών που λαμβάνει, αλλά και των επιπτώσεων που έχει τόσο στα θύματα όσο και στους θύτες. Παράλληλα, είναι απαραίτητη η διερεύνηση των τρόπων πρόληψης και αντιμετώπισης, ώστε το σχολείο να παραμένει ένας ασφαλής χώρος ανάπτυξης και εκπαίδευσης.

Η σχολική βία έχει εξελιχθεί σε ένα από τα πιο ανησυχητικά ζητήματα της σύγχρονης εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Στην Αττική, όπου συγκεντρώνεται μεγάλο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού της χώρας, το φαινόμενο εμφανίζεται με μεγαλύτερη ένταση και συχνότητα.

Η αύξηση των περιστατικών έχει προκαλέσει έντονη ανησυχία σε γονείς, εκπαιδευτικούς και φορείς της πολιτείας. Τα σχολεία δεν είναι απομονωμένα από την κοινωνία· αντίθετα, αντανακλούν τις κοινωνικές εντάσεις και τις αλλαγές που συμβαίνουν σε αυτή. Η βία μεταξύ μαθητών επηρεάζει όχι μόνο τα άμεσα εμπλεκόμενα άτομα, αλλά και το σύνολο της σχολικής κοινότητας, δημιουργώντας ένα περιβάλλον φόβου και ανασφάλειας.

Ορισμός σχολικής βίας

Η σχολική βία περιλαμβάνει κάθε μορφή επιθετικής συμπεριφοράς που εκδηλώνεται εντός ή γύρω από το σχολικό περιβάλλον. Αυτή η συμπεριφορά μπορεί να είναι σωματική, λεκτική, ψυχολογική ή ακόμη και διαδικτυακή. Ένα βασικό χαρακτηριστικό της σχολικής βίας είναι η πρόθεση πρόκλησης βλάβης, είτε σωματικής είτε ψυχολογικής.

Ιδιαίτερη μορφή σχολικής βίας αποτελεί ο εκφοβισμός (bullying), ο οποίος χαρακτηρίζεται από επαναλαμβανόμενες επιθέσεις και ανισορροπία δύναμης μεταξύ θύτη και θύματος. Το bullying δεν είναι ένα απλό περιστατικό σύγκρουσης, αλλά μια συστηματική συμπεριφορά που μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες για την ψυχική υγεία των μαθητών.

Μορφές βίας

Η σχολική βία δεν εκδηλώνεται με έναν μόνο τρόπο, αλλά λαμβάνει διάφορες μορφές:

Σωματική βία: Περιλαμβάνει χτυπήματα, σπρωξίματα και άλλες μορφές σωματικής επίθεσης.

Λεκτική βία: Προσβολές, κοροϊδία, απειλές και υβριστικά σχόλια.

Ψυχολογική βία: Κοινωνικός αποκλεισμός, διάδοση φημών, εκφοβισμός.

Διαδικτυακή βία (cyberbullying): Παρενόχληση μέσω κοινωνικών δικτύων, μηνυμάτων ή δημοσίευσης προσβλητικού περιεχομένου.

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει ενισχύσει ιδιαίτερα τη διαδικτυακή βία, η οποία είναι πιο δύσκολο να ελεγχθεί και μπορεί να επεκτείνεται πέρα από το σχολικό περιβάλλον.

Στατιστικά στοιχεία

Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν αύξηση των περιστατικών σχολικής βίας στην Ελλάδα, με την Αττική να παρουσιάζει σημαντικά ποσοστά λόγω πληθυσμιακής πυκνότητας. Ωστόσο, η πραγματική έκταση του φαινομένου είναι πιθανώς μεγαλύτερη, καθώς πολλά περιστατικά δεν καταγράφονται.

Η υποκαταγραφή οφείλεται σε διάφορους λόγους, όπως ο φόβος των θυμάτων, η αδιαφορία ή η έλλειψη εμπιστοσύνης προς τους ενήλικες. Αυτό καθιστά δύσκολη την ακριβή αποτύπωση του προβλήματος και την αποτελεσματική αντιμετώπισή του.

Συνολικά ποσοστά

- ~27% των μαθητών δηλώνουν ότι υφίστανται bullying τακτικά
- ~32,4% των μαθητών έχουν βιώσει κάποια μορφή σχολικής βίας

- έως και 70% έχουν εκτεθεί σε κάποια μορφή βίας (λεκτική, ψυχολογική κ.λπ.)

1. Κεντρική Αθήνα

- Υψηλότερη συγκέντρωση περιστατικών
- Εκτίμηση: **30% – 35% μαθητών εμπλέκονται σε περιστατικά βίας**
- Λόγοι:
 - ο Πυκνός πληθυσμός
 - ο Μεγαλύτερη κοινωνική ανομοιογένεια
 - ο Περισσότερα περιστατικά νεανικής παραβατικότητας

(Σημείωση: και σε άλλα είδη βίας, όπως ενδοοικογενειακή, η Κεντρική Αθήνα έχει τα περισσότερα περιστατικά)

2. Δυτική Αττική (π.χ. Περιστερί, Αιγάλεω, Άνω Λιόσια)

- Από τις πιο επιβαρυνμένες περιοχές
 - Εκτίμηση: **32% – 38%**
 - Λόγοι:
 - ο Κοινωνικοοικονομικές πιέσεις
 - ο Υψηλότερη έκθεση σε βίαια πρότυπα
 - ο Περιστατικά νεανικής παραβατικότητας
-

3. Πειραιάς και γύρω περιοχές

- Μέτρια προς υψηλά επίπεδα
 - Εκτίμηση: **28% – 34%**
 - Λόγοι:
 - ο Αστικό περιβάλλον
 - ο Μεικτές κοινωνικές ομάδες
 - ο Σχολεία με υψηλή πυκνότητα μαθητών
-

4. Βόρεια Προάστια (π.χ. Κηφισιά, Μαρούσι, Χαλάνδρι)

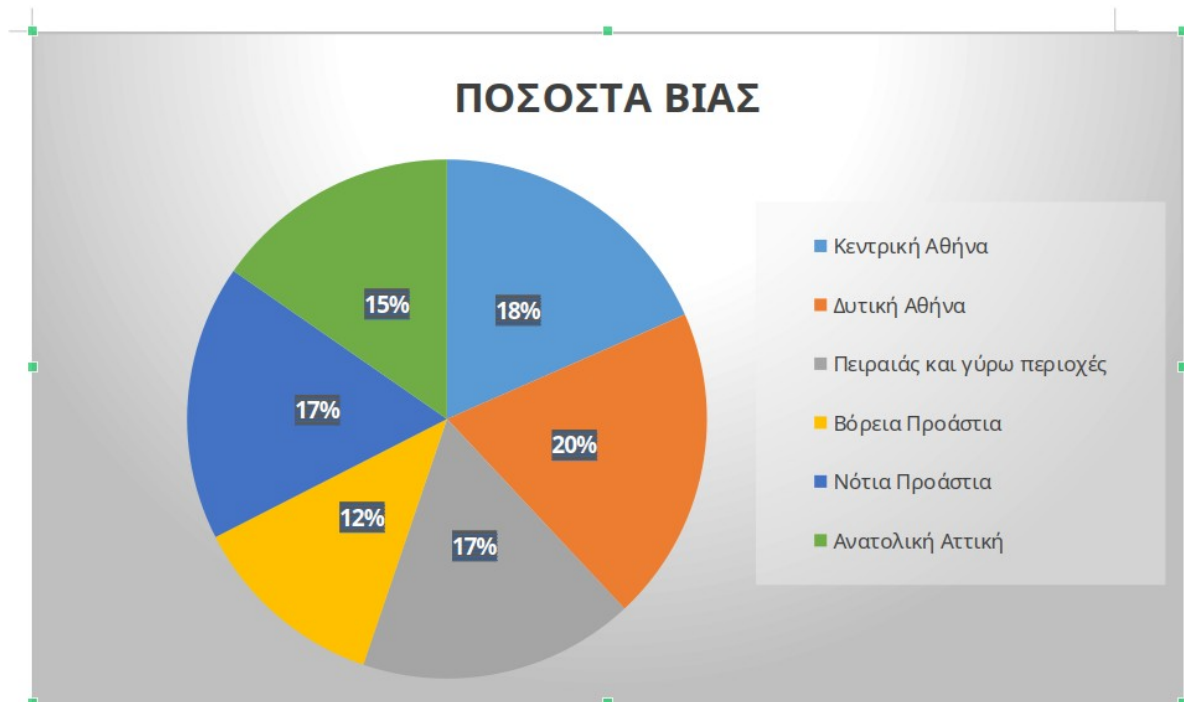
- Χαμηλότερα αλλά υπαρκτά περιστατικά
 - Εκτίμηση: **20% – 25%**
 - Λόγοι:
 - ο Καλύτερες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες
 - ο Περισσότερη επίβλεψη
 - ο Όμως αυξημένο **cyberbullying**
-

5. Νότια Προάστια (π.χ. Γλυφάδα, Άλιμος, Καλλιθέα)

- Μέτρια επίπεδα
 - Εκτίμηση: **22% – 28%**
 - Λόγοι:
 - ο Ισορροπημένο κοινωνικό προφίλ
 - ο Έμφαση σε ψυχολογική/λεκτική βία
 - ο Αυξημένη χρήση social media
-

6. Ανατολική Αττική (π.χ. Παλλήνη, Ραφήνα, Σπάτα)

- Χαμηλότερα επίπεδα
- Εκτίμηση: **18% – 25%**
- Λόγοι:
 - ο Λιγότερο πυκνό αστικό περιβάλλον
 - ο Μικρότερες σχολικές κοινότητες

Περιστατικά σχολικής βίας

Σοκάρει η επίθεση με μαχαίρι σε 16χρονο

Θύμα επίθεσης από συνομηλίκους του έπεσε, το πρωί της Δευτέρας 25 Οκτωβρίου, 16χρονος μαθητής του 1ου ΕΠΑΛ Αθηνών. Σύμφωνα με τις πληροφορίες, προηγήθηκε διαπληκτισμός. Περίπου 15 άτομα επιτέθηκαν με μαχαίρι στον μαθητή και τον χτυπούσαν ενώ προσπαθούσε να φύγει.

Άγριο ξύλο μεταξύ μαθητριών

Νέο περιστατικό βίας διαδραματίστηκε πριν από μερικές ημέρες και στο 1ο ΕΠΑΛ Αθήνας, με την μητέρα της μαθήτριας που έπεσε θύμα επίθεσης να προσφεύγει στη Δικαιοσύνη. Θύμα της επίθεσης είναι μια κοπέλα 16 ετών και δράστες έξι συμμαθήτριές της, οι οποίες τής επιτέθηκαν έξω από τις τουαλέτες του σχολείου με αποτέλεσμα να τη στείλουν στο νοσοκομείο. Σύμφωνα με πληροφορίες, το 16χρονο κορίτσι διαπληκτίστηκε με συμμαθήριά της με αφορμή τη θέση που καθόταν στην αίθουσα του σχολείου. Μόλις τελείωσε η ένταση, το παιδί πήγε στην τουαλέτα. Βγαίνοντας όμως την πλησίασε η συμμαθήτρια, με την οποία είχε τσακωθεί. Μάλιστα, δεν ήταν μόνη, είχε μαζί της πέντε ανήλικα κορίτσια. Οι κοπέλες φέρεται να εμπόδισαν την 18χρονη να προχωρήσει, ενώ τής πέταξαν στο κεφάλι ένα πλαστικό ποτήρι με καφέ. Στη συνέχεια, όπως φέρεται να κατήγγειλε η 16χρονη, την ξυλοκόπησαν με μανία. Το κορίτσι οδηγήθηκε στο νοσοκομείο όπου και νοσηλεύτηκε, ενώ κατήγγειλε το συμβάν στο τμήμα Ασφαλείας Ζωγράφου το οποίο έχει αναλάβει την υπόθεση.

Άγριο bullying σε 13χρονο μαθητή - Το βιντεοσκοπήσαν και το ανέβασαν στο Tik Tok

Σε μήνυση σε βάρος επτά μαθητών και της Διεύθυνσης Γυμνασίου του Αγρινίου, προχώρησε μητέρα μαθητή που δέχθηκε επίθεση από συμμαθητές του πριν λίγες μέρες. Μια επίθεση μάλιστα που καταγράφηκε σε κινητά μαθητών και

κυκλοφόρησε σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Το περιστατικό έγινε αντιληπτό στις 11 Νοεμβρίου από τη μητέρα του μαθητή, που πήγε στο σχολείο και βρήκε τον 13χρονο γιο της χτυπημένο στο πρόσωπο και κλαμένο. Ρωτώντας τον, ενημερώθηκε πως εκείνη την ημέρα και την ώρα που σχολούσε, δέχθηκε την επίθεση συμμαθήτριας του που τον χτύπησε βίαια στο πρόσωπο, επανειλημμένα. Η επίθεση αυτή έγινε ενώπιον έξι ακόμη μαθητών που κατηγορούνται ότι την παρότρυναν και γελούσαν σε βάρος του μαθητή. Αυτό μάλιστα φαίνεται και στο σχετικό video που αναρτήθηκε στο Instagram και στο Tik Tok από την μαθήτριά. Η μαθήτριά φέρεται να έδρασε κατόπιν παρότρυνσης ενός μαθητή και στη συνέχεια όσοι παρακολουθούσαν την επίθεση, γελούσαν και χλεύαζαν τον 13χρονο, που κρατούσε προτεταμένο το χέρι του, σε μια προσπάθεια να αποκρούσει τα χτυπήματα, χωρίς όμως να απαντά σε αυτά.

Αίτια

Τα αίτια της σχολικής βίας είναι σύνθετα και πολυπαραγοντικά. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

- Προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον (βία, έλλειψη επικοινωνίας)
- Κοινωνικές ανισότητες και οικονομικές δυσκολίες
- Επιρροή των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των κοινωνικών δικτύων
- Έλλειψη ορίων και καθοδήγησης
- Ανάγκη για επιβολή και αναγνώριση

- Μιμητισμός

Η αλληλεπίδραση αυτών των παραγόντων δημιουργεί συνθήκες που ευνοούν την ανάπτυξη επιθετικών συμπεριφορών.

Ρόλος σχολείου

Το σχολείο αποτελεί βασικό χώρο πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας. Ένα σχολείο με σαφείς κανόνες, ενεργή εποπτεία και θετικό κλίμα μπορεί να μειώσει σημαντικά τα περιστατικά.

Η καλλιέργεια κουλτούρας σεβασμού και συνεργασίας, καθώς και η ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών, συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος. Παράλληλα, η ύπαρξη δομών υποστήριξης, όπως σχολικοί ψυχολόγοι, είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Ρόλος γονέων

Οι γονείς αποτελούν βασικό παράγοντα πρόληψης. Η ουσιαστική επικοινωνία με τα παιδιά, η κατανόηση των προβλημάτων τους και η καθοδήγηση είναι κρίσιμες.

Η συνεργασία με το σχολείο και η έγκαιρη αναγνώριση αλλαγών στη συμπεριφορά των παιδιών μπορούν να αποτρέψουν την εξέλιξη αρνητικών καταστάσεων.

Τρόποι αντιμετώπισης

Η αντιμετώπιση της σχολικής βίας απαιτεί συνδυασμό μέτρων:

- ✓ Εκπαιδευτικά προγράμματα πρόληψης
- ✓ Ψυχολογική υποστήριξη μαθητών
- ✓ Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση
- ✓ Συνεργασία σχολείου – οικογένειας

Η έμφαση πρέπει να δίνεται στην πρόληψη και όχι μόνο στην καταστολή.

Συμπέρασμα

Η σχολική βία αποτελεί ένα σοβαρό και πολυδιάστατο πρόβλημα που δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μεμονωμένα. Απαιτείται συντονισμένη προσπάθεια από μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικούς και την πολιτεία.

Η δημιουργία ενός ασφαλούς και υποστηρικτικού σχολικού περιβάλλοντος είναι βασική προϋπόθεση για την ομαλή ανάπτυξη των μαθητών και τη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Η **6η Μαρτίου** έχει καθιερωθεί στην Ελλάδα ως **Πανελλήνια Ημέρα κατά της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού**.

Από την ενημέρωση που είχαμε τη μέρα αυτή και για τις ανάγκες της εργασίας μας υλοποιήσαμε ανώνυμο ερωτηματολόγιο ανάμεσα στους συμμαθητές μας σχετικά με τον τρόπο που επιδρούν στους μαθητές, νέα που περιγράφουν περιστατικά βίας ανάμεσα σε ανηλικούς.

Το ερωτηματολόγιο και τα ποσοστά των απαντήσεων που δόθηκαν ακολουθούν παρακάτω.

1. Από πού μαθαίνεις συνήθως για περιστατικά βίας μεταξύ ανηλίκων; (Έως 2 επιλογές)

- **78%** Social Media (TikTok, Instagram, κ.λπ.)
- **32%** Τηλεοπτικές ειδήσεις / Ενημερωτικά sites
- **25%** Συζητήσεις με φίλους / συμμαθητές
- **15%** Συζητήσεις με την οικογένεια

2. Πόσο συχνά συναντάς τέτοιες ειδήσεις καθημερινά;

- **65%** Καθημερινά / Πολλές φορές την ημέρα (*κυρίως μέσω αλγορίθμων στα social media*)
- **25%** Λίγες φορές την εβδομάδα
- **10%** Σπάνια έως καθόλου

3. Τι νοιώθεις όταν βλέπεις ή διαβάζεις για ένα περιστατικό βίας μεταξύ εφήβων; (Πολλαπλή επιλογή)

- **50%** Φόβο / Άγχος για τη δική μου ασφάλεια
- **40%** Θυμό / Απογοήτευση
- **28%** Τίποτα ιδιαίτερο, το έχω συνηθίσει (*ένδειξη απευαισθητοποίησης*)
- **18%** Περιέργεια

4. Πως αισθάνεσαι στο σχολείο ή στη γειτονιά σου από αυτές τις ειδήσεις;

- **22%** Νιώθω συχνά ανασφάλεια
- **55%** Κάποιες φορές ανησυχώ
- **23%** Δεν ανησυχώ καθόλου

5. Πιστεύεις ότι ο κόσμος γύρω σου είναι πιο επικίνδυνος από ό,τι προβάλλουν οι ειδήσεις;

- **49%** Ναι, οι ειδήσεις δείχνουν μόνο ένα μικρό μέρος της βίας
- **39%** Όχι, οι ειδήσεις υπερβάλλουν και τρομοκρατούν τον κόσμο
- **12%** Είναι ακριβώς όπως τα δείχνουν οι ειδήσεις

6. Αυτού του είδους οι ειδήσεις σε έχουν κάνει πιο καχύποπτο απέναντι σε άγνωστους εφήβους ή νέες παρέες;

- **42%** Ναι, πολύ
- **42%** Λίγο
- **16%** Καθόλου

7. Έχεις παρατηρήσει συμμαθητές σου , μέσα ή κι έξω από το σχολείο να αντιγράφουν συμπεριφορές, εκφράσεις ή τον τρόπο δράσης «συμμοριών» που προβλήθηκαν στις ειδήσεις;

- **25%** Ναι, συχνά (*Μιμητισμός*)
- **30%** Ναι, αλλά σπάνια
- **45%** Όχι, ποτέ

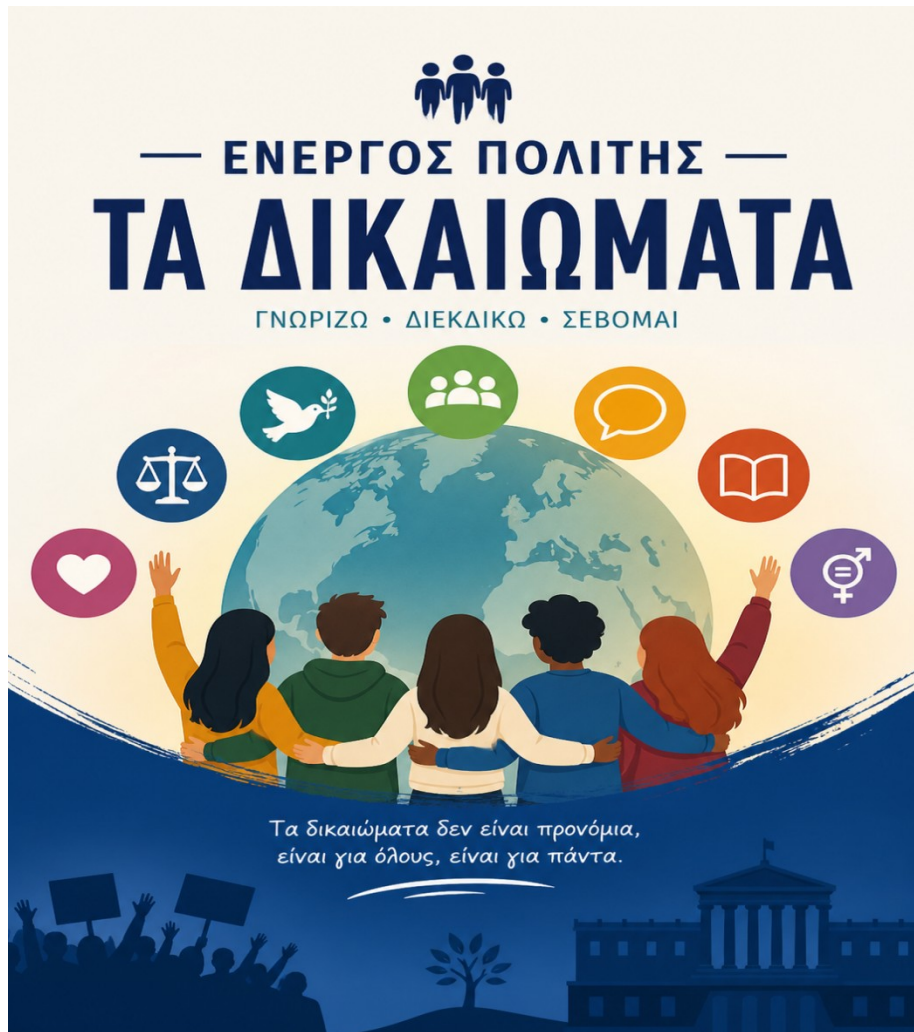
8. Πιστεύεις ότι η συνεχής προβολή αυτών των περιστατικών προβάλλει ταυτόχρονα το «φυσιολογικό» σε κάποιους μαθητές;

- **65%** Ναι, λειτουργεί ως αρνητικό πρότυπο (*Εξωρραϊσμός παραβατικότητας*)
- **25%** Όχι, οι περισσότεροι καταλαβαίνουν ότι είναι λάθος
- **10%** Δε γνωρίζω

9. Νιώθεις ότι οι μεγαλύτερες ηλικίες (γονείς, καθηγητές, κοινωνία) αντιμετωπίζουν πλέον όλη τη νεολαία με καχυποψία εξαιτίας αυτών των ειδήσεων;

- **70%** Ναι
- **20%** Μερικές φορές
- **10%** Όχι, ξεχωρίζουν τα μεμονωμένα περιστατικά

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Τι είναι δικαίωμα?

Ο όρος δικαίωμα αναφέρεται γενικά είτε σε ηθικό δικαίωμα, το οποίο θεμελιώνεται σε ηθικές αρχές, είτε σε νομικό δικαίωμα, το οποίο κατοχυρώνεται από το νόμο. Τα νομικά δικαιώματα είναι εξουσίες (και ελευθερίες) οι οποίες παρέχονται από το δίκαιο εις τα πρόσωπα προς επιδίωξη και πραγματοποίηση διαφόρων βιοτικών τους συμφερόντων και επιβάλλονται (προστατεύονται) από το νόμο. Ενώ μερικά λεξικά τα ορίζουν ως «προνόμιο», όταν ο όρος χρησιμοποιείται με την έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μιλάμε για κάτι πιο βασικό. Όλοι οι άνθρωποι έχουν ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα – απλά και μόνο επειδή είναι ανθρώπινα όντα. Αυτά, τα λεγόμενα «Ανθρώπινα Δικαιώματα» δεν είναι απλά προνόμια, που μπορούν να αφαιρεθούν εξαιτίας της ιδιοτροπίας κάποιου άλλου.

Ελευθερία λόγου

η ελευθερία λόγου (που είναι ένα ανθρώπινο δικαίωμα) είναι μια αρχή που υποστηρίζει την ελευθερία ενός ατόμου ή μιας κοινότητας να εκφράζει τις απόψεις και τις ιδέες τους χωρίς φόβο αντίρρησης, λογοκρισίας ή νομικής κύρωσης. Ο όρος "ελευθερία έκφρασης" χρησιμοποιείται μερικές φορές συνώνυμα αλλά περιλαμβάνει κάθε πράξη αναζήτησης, παραλαβής και διάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, ανεξάρτητα από το χρησιμοποιούμενο μέσο. Αρχικά όσο αφορά το άτομο, όταν είναι ελεύθερο να εκφράσει την γνώμη του και τις ιδέες του, διασφαλίζονται τα απαραίτητα δικαιώματά του και θεμελιώνεται η ευτυχία του. Επιπλέον, διαμορφώνεται και ολοκληρώνεται η προσωπικότητά του σωστά και αυτό τον βοηθάει ώστε να γίνει ένας υπεύθυνος πολίτης. Τέλος το άτομο αυτοπραγματώνεται, καθώς κάθε φορά και κάθε στιγμή αγωνίζεται για τη διατήρηση αυτής της ελευθερίας.

Όσον αφορά την κοινωνία γενικότερα, με την ελευθερία λόγου καλλιεργείται η συνεργασία, η αλληλοβοήθεια, η αλληλοκατανόηση και ο συναγωνισμός μεταξύ των

των πολιτών που συμβάλλουν κατ' επέκταση στην πρόοδο και την ευημερία της. Επιπλέον, βοηθά την ομαλή κοινωνική συμβίωση με αποτέλεσμα να προωθείται ο πολιτισμός, να προστατεύεται και να κατοχυρώνεται η δημοκρατία.

Διάφορα δικαιώματα

Δικαίωμα αλήθειας

Το δικαίωμα στην αλήθεια αφορά την αξίωση των πολιτών να γνωρίζουν την πραγματικότητα, ιδιαίτερα σε ζητήματα που επηρεάζουν τη ζωή τους, όπως παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πολιτικές αποφάσεις ή ιστορικά γεγονότα. Συνδέεται στενά με τη διαφάνεια, την ελευθερία της πληροφόρησης και την υποχρέωση των κρατικών αρχών να παρέχουν ακριβή και πλήρη στοιχεία. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περιπτώσεις αυταρχικών καθεστώτων ή συγκρούσεων, όπου η απόκρυψη της αλήθειας μπορεί να οδηγήσει σε ατιμωρησία. Το δικαίωμα αυτό υποστηρίζει τη δικαιοσύνη, τη λογοδοσία και τη δημοκρατία, καθώς επιτρέπει στους πολίτες να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις και να ελέγχουν την εξουσία. Παράλληλα, ενισχύει τη συλλογική μνήμη και συμβάλλει στη συμφιλίωση κοινωνιών που έχουν βιώσει τραυματικά γεγονότα.

Δικαίωμα Θρησκευτικής Ελευθερίας

Είναι η ελευθερία κάθε ανθρώπου να πιστεύει σε οποιαδήποτε θρησκεία ή και σε καμία, χωρίς διακρίσεις ή διώξεις. Περιλαμβάνει τόσο την εσωτερική πίστη όσο και την εξωτερική έκφρασή της, όπως η λατρεία, οι τελετές και η διδασκαλία. Το κράτος οφείλει να σέβεται και να προστατεύει αυτή την ελευθερία, διασφαλίζοντας την ισότητα όλων των θρησκευτικών κοινοτήτων. Το δικαίωμα αυτό υποστηρίζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την ελευθερία σκέψης και την κοινωνική ειρήνη, καθώς επιτρέπει τη συνύπαρξη διαφορετικών πεποιθήσεων. Παράλληλα, συμβάλλει στην αποφυγή φανατισμού και συγκρούσεων. Ωστόσο, η άσκησή του μπορεί να περιοριστεί μόνο όταν παραβιάζονται τα δικαιώματα άλλων ή η δημόσια τάξη, διατηρώντας έτσι την ισορροπία ανάμεσα στην ελευθερία και την προστασία της κοινωνίας.

Δικαίωμα στη νομοθεσία

Το δικαίωμα στη νομοθεσία αφορά τη δυνατότητα των πολιτών να συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στη διαμόρφωση των νόμων. Σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα, οι νόμοι πρέπει να εκφράζουν τη βούληση του λαού και να προστατεύουν τα δικαιώματά του. Οι πολίτες συμμετέχουν μέσω εκλογών, δημοψηφισμάτων και άλλων θεσμών, ενώ παράλληλα έχουν το δικαίωμα να απαιτούν δίκαιους και ίσους νόμους.

Δικαίωμα στην παιδεία

Το δικαίωμα στην παιδεία είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Κάθε άνθρωπος πρέπει να έχει πρόσβαση σε δωρεάν και ποιοτική εκπαίδευση, ανεξάρτητα από την κοινωνική ή οικονομική του κατάσταση. Η παιδεία συμβάλλει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας, της κριτικής σκέψης και της ενεργού συμμετοχής στην κοινωνία.

Δικαίωμα στην ισότητα

Το δικαίωμα στην ισότητα σημαίνει ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι απέναντι στον νόμο και πρέπει να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα και ευκαιρίες. Δεν επιτρέπονται διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, θρησκείας, καταγωγής ή άλλων χαρακτηριστικών.

Το Δικαίωμα στην Υγεία

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), η υγεία δεν είναι μόνο η απουσία αρρώστιας, αλλά η πλήρης ψυχική και κοινωνική ευεξία.

- Όταν μια κοινωνία επιτρέπει τον ρατσισμό, παραβιάζει το δικαίωμα της γυναίκας στην υγεία, αφού της στερεί το περιβάλλον που απαιτείται για να είναι ψυχικά ισορροπημένη.

Τι κάνει ο Ενεργός Πολίτης;

Ανάλυουμε το «πώς» αντιδρούμε:

- **Συνηγορία:** Να μιλάμε όταν βλέπουμε μια αδικία. Η σιωπή είναι συνενοχή.
- **Ενδυνάμωση:** Δημιουργία κοινοτήτων (γυναικείες οργανώσεις) όπου οι γυναίκες μοιράζονται τις εμπειρίες τους. Η συνειδητοποίηση ότι «δεν είμαι μόνη» είναι το πρώτο βήμα για τη θεραπεία.
- **Θεσμικές Πιέσεις:** Απαίτηση από το κράτος για αυστηρότερους νόμους κατά της παρενόχλησης και της ρητορικής μίσους.

Στη σύγχρονη κοινωνία, η εικόνα και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της σκέψης και της στάσης των πολιτών. Ιδιαίτερα σε θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, η επιρροή τους είναι πολύ μεγάλη. Οι εικόνες μπορούν να ενημερώσουν, να ευαισθητοποιήσουν, αλλά και να επηρεάσουν αρνητικά την κοινωνία, ενισχύοντας φαινόμενα όπως η ξενοφοβία. Για τον λόγο αυτό, είναι σημαντικό να εξετάζουμε τον ρόλο της εικόνας και των ΜΜΕ σε σχέση με την προάσπιση των δικαιωμάτων.

Η επιρροή της εικόνας στα δικαιώματα

Η εικόνα έχει μεγάλη δύναμη στη διαμόρφωση της αντίληψης των πολιτών για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Μέσα από εικόνες, οι άνθρωποι ενημερώνονται για κοινωνικά προβλήματα, αδικίες και καταπάτηση δικαιωμάτων. Ωστόσο, η επιρροή αυτή μπορεί να είναι είτε θετική είτε αρνητική, ανάλογα με τον τρόπο παρουσίασης.

- Ενημερώνει για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων

- Επηρεάζει τη στάση των πολιτών απέναντι στην αδικία
- Δημιουργεί συναισθηματική αντίδραση (ενσυναίσθηση ή φόβο)
- Μπορεί να ευαισθητοποιήσει την κοινωνία
- Μπορεί και να παραπλανήσει αν δεν δείχνει όλη την αλήθεια
- Συμβάλλει στη διαμόρφωση κοινωνικών αξιών

Η εικόνα και τα ΜΜΕ στην προάσπιση των δικαιωμάτων

Τα ΜΜΕ έχουν σημαντικό ρόλο στην προβολή και προστασία των δικαιωμάτων. Μέσα από εικόνες μπορούν να αναδείξουν κοινωνικά ζητήματα, αλλά και να επηρεάσουν το πώς αντιλαμβάνεται η κοινωνία αυτά τα θέματα.

- Προβάλλουν περιπτώσεις αδικίας και ανισότητας
- Ενημερώνουν τους πολίτες για τα δικαιώματά τους
- Μπορούν να κινητοποιήσουν την κοινή γνώμη
- Έχουν ευθύνη για αντικειμενική παρουσίαση
- Μπορεί να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την κοινωνία
- Συμβάλλουν στη διαμόρφωση δημοκρατικής συνείδησης

Η εικόνα, η ξενοφοβία και τα δικαιώματα

Η ξενοφοβία συνδέεται άμεσα με την παραβίαση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως η ισότητα και η ελευθερία. Όταν τα ΜΜΕ προβάλλουν αρνητικές εικόνες για άλλους λαούς ή πολιτισμούς, ενισχύονται οι διακρίσεις και υπονομεύονται αυτά τα δικαιώματα.

- Παραβιάζεται το δικαίωμα στην ισότητα
- Ενισχύονται τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις
- Δημιουργείται φόβος και κοινωνικός αποκλεισμός
- Περιορίζεται ο σεβασμός στη διαφορετικότητα
- Επηρεάζεται αρνητικά η κοινωνική συνοχή
- Μπορεί να οδηγήσει σε διακρίσεις και αδικίες

Η σωστή χρήση της εικόνας για την προώθηση δικαιωμάτων

Η υπεύθυνη χρήση της εικόνας μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη δημιουργία μιας πιο δίκαιης κοινωνίας. Οι εικόνες μπορούν να ενισχύσουν την αποδοχή, τη συνεργασία και τον σεβασμό μεταξύ των ανθρώπων.

- Προωθεί την ισότητα και τη δικαιοσύνη
- Ενισχύει τον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα
- Αναδεικνύει τη σημασία της διαφορετικότητας
- Καταπολεμά τη ξеноφοβία και τις διακρίσεις
- Ενημερώνει σωστά και υπεύθυνα τους πολίτες
- Συμβάλλει στη δημιουργία ενεργών και συνειδητοποιημένων πολιτών

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συμπερασματικά, η εικόνα αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο που μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την κοινωνία και τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα ΜΜΕ έχουν μεγάλη ευθύνη στον τρόπο που παρουσιάζουν τις εικόνες, καθώς μπορούν είτε να ενισχύσουν τη ξеноφοβία και τις διακρίσεις είτε να προωθήσουν την ισότητα, τον σεβασμό και τη δικαιοσύνη. Ένας ενεργός πολίτης οφείλει να αξιολογεί κριτικά τα μηνύματα που δέχεται και να υποστηρίζει την προάσπιση των δικαιωμάτων για όλους τους ανθρώπους.

ΗΘΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Δημιουργία περιεχομένου με AI

Είναι γεγονός πως στη σύγχρονη εποχή, κατά την οποία η τεχνολογία εξελίσσεται όλο και περισσότερο κάθε μέρα, η Τεχνητή Νοημοσύνη (γνωστή και ως AI – Artificial Intelligence) ενσωματώνεται σταδιακά στη ζωή του ανθρώπου και χρησιμοποιείται για διάφορα ζητήματα. Ένα από αυτά είναι και η δημιουργία περιεχομένου στο διαδίκτυο. Γενικά, η Τεχνητή Νοημοσύνη έχει την ικανότητα να δημιουργήσει περιεχόμενο σε διαφορετικές μορφές όπως είναι οι εικόνες, τα βίντεο, φωνητικό περιεχόμενο, 3D μοντέλα κ.α. Η χρήση του AI στο διαδίκτυο (δηλαδή το AI Content) δεν είναι κάτι καινούριο καθώς όλοι έχουμε έρθει σε επαφή με αυτό, ακόμη και αν δεν το γνωρίζουμε.

Η χρήση του AI από τους νέους

Στην Ελλάδα, το 2025, παρατηρήθηκε πως το 83,5% των νέων (ηλικίες από 16-24 ετών) χρησιμοποίησαν την Τεχνητή Νοημοσύνη.

Social Media και AI

Η χρήση του AI στο διαδίκτυο αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο χειριζόμαστε και αναπτύσσουμε τις ψηφιακές πλατφόρμες καθώς αυτό μπορεί να δημιουργήσει διάφορες μορφές περιεχομένου. Ωστόσο, το περιεχόμενο που δημιουργείται με τη βοήθεια της Τεχνητής Νοημοσύνης σιγά-σιγά κατακτά το διαδίκτυο και αναμένεται πως θα ξεπεράσει το μη τεχνητό οπτικό περιεχόμενο. Αυτό το γεγονός φαίνεται πως θα επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στους δημιουργούς, στους φωτογράφους αλλά και στη λειτουργία των Social Media.

AI ΚΑΙ FAKE NEWS ΣΤΑ ΜΜΕ

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για τα ΜΜΕ, καθώς βοηθά τους δημοσιογράφους να εξοικονομούν χρόνο στην έρευνα, τη συγγραφή και την ανάλυση δεδομένων. Επιτρέπει τη δημιουργία πιο στοχευμένου περιεχομένου και τη γρήγορη διάδοση ειδήσεων. Ωστόσο, δεν είναι πάντα αξιόπιστη, καθώς μπορεί να

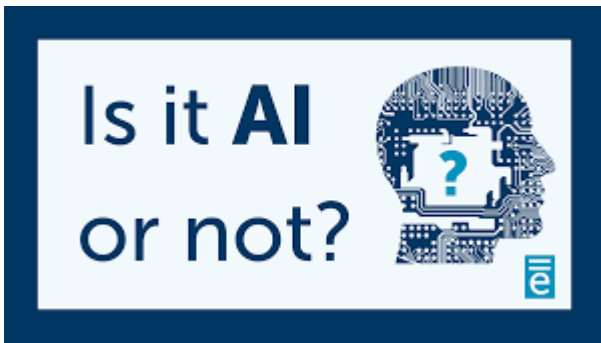
παράγει παραπληροφόρηση, προκαταλήψεις ή ακόμη και ψευδείς ειδήσεις (fake news).

Τα fake news μπορεί να περιλαμβάνουν παραποιημένα γεγονότα ή εντελώς κατασκευασμένες ιστορίες, με στόχο τον επηρεασμό της κοινής γνώμης. Κύριες μορφές τους είναι το clickbait (παραπλανητικοί τίτλοι), το hoax (ψευδείς ειδήσεις), το framing (μερική παρουσίαση της αλήθειας), η προπαγάνδα και οι φήμες.

Η ανάπτυξη των ψηφιακών πλατφορμών έχει ενισχύσει τη διάδοση τέτοιων ειδήσεων, καθώς συχνά δημιουργούνται για οικονομικό όφελος μέσω διαφημίσεων. Έτσι, η ΤΝ μπορεί να είναι τόσο εργαλείο ενημέρωσης όσο και μέσο παραπληροφόρησης.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για τα ΜΜΕ, αλλά ταυτόχρονα ενέχει κινδύνους παραπληροφόρησης. Ιδιαίτερα οι νέοι επηρεάζονται, καθώς μπορεί να δυσκολεύονται να ξεχωρίσουν την αλήθεια από το ψέμα, με αποτέλεσμα να διαμορφώνουν λανθασμένες απόψεις και να οδηγούνται σε σύγχυση.

Αλγόριθμοι και τι βλέπουμε στα Social Media

Στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν βασικό μέσο επικοινωνίας, ενημέρωσης και ψυχαγωγίας. Πλατφόρμες όπως το Instagram, το TikTok και το Facebook χρησιμοποιούνται καθημερινά από εκατομμύρια ανθρώπους. Το περιεχόμενο που εμφανίζεται στους χρήστες δεν είναι τυχαίο, αλλά καθορίζεται από αλγόριθμους που επεξεργάζονται δεδομένα και προβλέπουν προτιμήσεις.

Τι είναι ο αλγόριθμος

Ο αλγόριθμος αποτελεί μια πεπερασμένη σειρά από σαφείς και καθορισμένες εντολές, οι οποίες εκτελούνται με σκοπό την επίλυση ενός προβλήματος. Στην πληροφορική, οι αλγόριθμοι χρησιμοποιούνται ευρέως για την επεξεργασία δεδομένων και τη λήψη αποφάσεων, όπως συμβαίνει και στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης.

ALGORITHM

Πώς λειτουργούν οι αλγόριθμοι στα Social Media

Οι αλγόριθμοι των social media βασίζονται σε τεχνικές μηχανικής μάθησης (machine learning), οι οποίες επιτρέπουν την ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων χρηστών.

Συγκεκριμένα, συλλέγονται πληροφορίες όπως:

- αλληλεπιδράσεις (likes, σχόλια)
- χρόνος παρακολούθησης περιεχομένου
- ιστορικό αναζητήσεων
- προτιμήσεις και ενδιαφέροντα

Με βάση αυτά τα δεδομένα, δημιουργείται ένα δυναμικό προφίλ χρήστη, το οποίο χρησιμοποιείται για την πρόβλεψη και πρόταση περιεχομένου.

Επιπλέον, οι αλγόριθμοι λειτουργούν με τη λογική της συνεχούς ανατροφοδότησης (feedback loop), όπου η συμπεριφορά του χρήστη επηρεάζει διαρκώς τις μελλοντικές προτάσεις.

Τι βλέπουμε στα Social Media

Το περιεχόμενο που εμφανίζεται σε κάθε χρήστη είναι εξατομικευμένο και διαφέρει σημαντικά από χρήστη σε χρήστη. Οι αλγόριθμοι επιλέγουν ποια δημοσιεύματα, βίντεο ή ειδήσεις θα εμφανιστούν, με στόχο τη μέγιστη αλληλεπίδραση. Έρευνες δείχνουν ότι οι πλατφόρμες προωθούν περιεχόμενο που:

- είναι πιθανότερο να τραβήξει την προσοχή
- σχετίζεται με προηγούμενες επιλογές του χρήστη
- προκαλεί συναισθηματική αντίδραση

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα κάθε χρήστης να βλέπει μια διαφορετική «εκδοχή» της πραγματικότητας, καθώς η ροή πληροφοριών φιλτράρεται από τον αλγόριθμο.

Πλεονεκτήματα των αλγορίθμων

- Παροχή προσωποποιημένου περιεχομένου
- Βελτίωση της εμπειρίας χρήστη
- Ταχύτερη πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες
- Ανακάλυψη νέων ενδιαφερόντων

Μειονεκτήματα και κίνδυνοι

- Δημιουργία «φούσκας φίλτρων» (filter bubble)
- Ενίσχυση της παραπληροφόρησης
- Πόλωση απόψεων
- Προώθηση ακραίου ή παραπλανητικού περιεχομένου

Επιρροή στους χρήστες

Οι αλγόριθμοι επηρεάζουν σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο οι χρήστες αντιλαμβάνονται την πραγματικότητα και διαμορφώνουν απόψεις. Μέσω της συνεχούς προβολής συγκεκριμένου τύπου περιεχομένου, ενισχύονται συγκεκριμένες ιδέες και στάσεις. Επιπλέον, η συνεχής έκθεση σε επιλεγμένο περιεχόμενο μπορεί να επηρεάσει την ψυχολογία και τη συμπεριφορά των χρηστών.

Τελικά:

Η Τεχνητή Νοημοσύνη πρέπει να χρησιμοποιείται κυρίως ως βοηθητικό εργαλείο σε τομείς όπου διευκολύνει τον άνθρωπο, όπως στην εκπαίδευση, την έρευνα, τη **δημοσιογραφία** και την καθημερινή εργασία. Είναι χρήσιμη για την ανάλυση δεδομένων, τη γρήγορη εύρεση πληροφοριών και την οργάνωση περιεχομένου. **Ωστόσο, πρέπει να χρησιμοποιείται με προσοχή και υπευθυνότητα, χωρίς να αντικαθιστά την ανθρώπινη κρίση, ειδικά σε θέματα που απαιτούν αξιοπιστία και ηθική.**

Πηγές

- E Content Systems (econtentsys.gr)
- Sigma Web (sigmaweb.gr)
- Η Ναυτεμπορική (naftemporiki.gr)
- Lifo (lifo.gr)
- Α. Πατρινού (2024), Τεχνητή Νοημοσύνη και ΜΜΕ - το φαινόμενο των deep fakes
- <https://www.kathimerini.gr/life/technology/562242136/i-techniti-noimosyni-mathainei-na-grafei-fake-news/>
- Wikipedia
- MDPI
- Imperial College London
- ScienceDirect

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω συμπεράσματα, προτείνουμε:

- 1)** Προσέχουμε από Που και Πως ενημερωνόμαστε, διασταυρώνοντας τις πληροφορίες και αποφεύγοντας ανυπόγραφα άρθρα. Εστιάζουμε στα άρθρα γεγονότων από αυτά που επιχειρούν εντυπωσιασμό.
- 2)** Συζητάμε με τους καθηγητές μας και τον Ψυχολόγο του Σχολείου για το πώς η συνεχής έκθεση σε αρνητικές ειδήσεις δημιουργεί το αίσθημα ότι ο κόσμος είναι παντού και μόνο επικίνδυνος.
- 3)** Αποφεύγουμε κατά το δυνατό έκθεσή μας σε ειδήσεις βίας και αρνητικού περιεχομένου που αναλύουν μέχρι και την τελευταία λεπτομέρεια. Η συνεχής ανάγνωση τέτοιων ειδήσεων τρομοκρατεί και ταυτόχρονα εθίζει χωρίς να μας προσφέρει τίποτα ουσιαστικό.
- 4)** Δημιουργούμε εμείς οι μαθητές “κανάλι” επικοινωνίας, τύπου κοινωνικών δικτύων, που προβάλλει μόνο θετικές ειδήσεις, επιτεύγματα νέων, και πράξεις αλληλεγγύης.